Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om styrkande och framförande av uttryckliga miljöpåståenden (direktivet om miljöpåståenden)

(COM(2023) 166 final – 2023/0085 (COD))

(2023/C 293/13)

Föredragande: **Angelo PAGLIARA**

Remiss	Europaparlamentet, 1.6.2023
	Rådet, 2.6.2023
Rättslig grund	Artikel 114 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig sektion	Inre marknaden, produktion och konsumtion
Antagande av sektionen	2.6.2023
Antagande vid plenarsessionen	14.6.2023
Plenarsession nr	579
Resultat av omröstningen	
(för/emot/nedlagda röster)	205/2/3

1. **Slutsatser och rekommendationer**

1.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) är fast övertygad om att hållbarhet är en av hörnstenarna i EU:s framtida utveckling och att detta nya förslag ger tillfälle att stärka de offentliga myndigheternas och samhällets aktiva roll vad gäller att snabbt gå mot en cirkulär ekonomi ([1]) och utveckla en cirkulär kultur.

1.2 EESK vill uppmuntra kommissionen att fortsätta att systematiskt involvera arbetsmarknadens parter och det civila samhällets organisationer, särskilt konsumentorganisationerna, i denna process i syfte att skydda konsumenter och företag från grönmålning.

1.3 EESK uppmanar kommissionen att se till att kraven i direktivet om miljöpåståenden blir en mall för en miniminivå av skydd mot grönmålning som återspeglas i sektorsspecifik lagstiftning som inte omfattas av detta direktiv när den lagstiftningen omfattar vissa frivilliga påståenden och märkningar. Införandet av sektorsspecifik lagstiftning bör inte bli ett sätt att välja bort bestämmelserna i direktivet om miljöpåståenden, införa kryphål eller sänka konsumentskyddet.

1.4 EESK pekar på en växande oro över spridningen av miljöpåståenden som grundar sig på kompensation genom användning av kompensationskrediter, och uppmanar kommissionen att införa ett tydligt förbud mot påståenden som grundar sig på kompensation.

1.5 EESK välkomnar den aviserade avsikten att öka rättssäkerheten beträffande miljöpåståenden, och uppmanar kommissionen att se till att de rätta förutsättningarna finns för att stärka den inre marknadens konkurrenskraft, särskilt genom införandet av gemensamma metoder för att styrka olika typer av påståenden.

1.6 EESK noterar möjligheten för mikroföretag att delta, och uppmanar kommissionen att vidta alla nödvändiga åtgärder för att inkludera dem i de kontroller som medlemsstaterna utför. EESK välkomnar dessutom den uppmärksamhet som ägnas åt marknadstillsyn, och betonar behovet av att se till att direktivet efterlevs fullt ut.

1.7 EESK vill fästa uppmärksamheten på den ökande medvetenheten om miljöfrågor, och uppmanar kommissionen att ta fram särskilda verktyg för att stödja de ekonomiska aktörer som avser att öka sina produktionsmetoders och produkters miljömässiga och sociala hållbarhet.

([1]) Yttrande av Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – En ny handlingsplan för den cirkulära ekonomin för ett renare och mer konkurrenskraftigt Europa (COM(2020) 98 final) (EUT C 364, 28.10.2020, s. 94) och Yttrande av Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Konsumenterna i den cirkulära ekonomin (yttrande på eget initiativ) (EUT C 353, 18.10.2019, s. 11).

2. **Sammanfattning av kommissionens dokument**

2.1 Detta förslag till direktiv syftar till att komplettera regelverket för stöd till hållbar konsumtion genom att ta itu med särskilda aspekter av och krav på uttryckliga miljöpåståenden när det gäller styrkande, framförande och kontroll av dem.

2.2 Förslaget var ett av de initiativ som kommissionen aviserat för att genomföra den europeiska gröna given, genom att komplettera regelverket för miljöpåståenden, och på så sätt se till att tillförlitliga, jämförbara och kontrollerbara uppgifter finns tillgängliga för köparna så att de kan fatta mer hållbara beslut ([2]). Behovet av att ta itu med grönmålning återspeglas också i både den nya handlingsplanen för den cirkulära ekonomin ([3]) och den nya strategin för konsumentpolitiken ([4]).

2.3 Förslaget kompletterar förslaget till direktiv om mer konsumentmakt i den gröna omställningen ([5]) och om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG ([6]). Tillsammans fastställer de ett tydligt system för miljöpåståenden, inklusive miljömärkning.

2.4 Förslaget inbegriper minimikriterier för styrkande och framförande av miljöpåståenden, nya bestämmelser om miljömärkning och märkningssystem, införande av en förhandskontroll av miljöpåståenden och märkningssystem samt verkställighetsåtgärder såsom regelbundna efterlevnadskontroller och sanktioner.

2.5 Direktivet innehåller dock inte några harmoniserade metoder. Det införs en möjlighet att anta delegerade akter eller ändringar vid en senare tidpunkt för att fastställa ytterligare krav i specifika frågor såsom klimatpåståenden, varaktighet, återvinningsbarhet, möjlighet till reparation eller återanvändning, återvunnet material, användning av naturliga material, inklusive fiber, miljöprestanda eller hållbarhet, biobaserade delar, biologisk nedbrytbarhet, biologisk mångfald samt förebyggande och minskning av avfall.

3. **Allmänna kommentarer**

3.1 EESK uppmanar kommissionen att ta fram särskilda instrument för att främja en kultur av cirkulär ekonomi och i synnerhet ta initiativ till informationskampanjer för att sprida en ”cirkulär kultur”, särskilt bland den yngre generationen. EESK vill också uppmuntra kommissionen att samla in god praxis på detta område som medlemsstaterna har utvecklat i sin verksamhet och att överväga att sprida den.

3.2 Allmänheten, särskilt den yngre generationen, är nu mer uppmärksam på miljöfrågor ([7]) ([8]), och därför används grön marknadsföring i allt större utsträckning som en konkurrensfördel.

3.3 Konsumenternas och de berörda parternas förväntningar beträffande hållbarhet och miljöskydd ökar, men tilltron till miljöpåståenden är inte särskilt hög ([9]). Utöver tilltrosfrågan råder det ett utbrett missförstånd om vad dessa påståenden innebär. Denna slutsats har återspeglats i flera studier som genomförts inte bara av kommissionen utan även av nationella

([2]) COM(2019) 640 final av den 11 december 2019.
([3]) COM(2020) 98 final av den 11 mars 2020.
([4]) COM(2020) 696 final av den 13 november 2020.
([5]) Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiven 2005/29/EG och 2011/83/EU vad gäller mer konsumentmakt i den gröna omställningen genom bättre skydd mot otillbörliga affärsmetoder och bättre information, COM(2022) 143 final.
([6]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG av den 11 maj 2005 om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter på den inre marknaden och om ändring av rådets direktiv 84/450/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG, 98/27/EG och 2002/65/EG samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 (direktiv om otillbörliga affärsmetoder) (EUT L 149, 11.6.2005, s. 22).
([7]) Europeiska kommissionen, ”Behavioural Study on Consumers’ engagement in the circular economy”, 2018, s. 10.
([8]) *The Economist Intelligence Unit Limited*, ”An Eco-wakening: Measuring global awareness, engagement and action for nature”, 2021 (WWF).
([9]) ”Environmental claims for non-food products”, studie som beställts av GD JUST (2014), https://commission.europa.eu/publications/environmental-claims-non-food-products_sv.

organ, särskilt beträffande klimatpåståenden ([10]). Det är därför av yttersta vikt att konsumenterna nu ges möjlighet att fatta välgrundade köpbeslut på grundval av tillförlitlig information.

3.4 I konsekvensbedömningen identifierades en rad problem som ger upphov till växande oro bland konsumenterna, bl.a. vilseledande affärsmetoder som rör produkters hållbarhet, otydliga eller dåligt styrkta miljöpåståenden samt hållbarhetsmärkningar som inte alltid är transparenta eller trovärdiga. Mot bakgrund av resultaten av konsekvensbedömningen stöder EESK kommissionens initiativ, och anser att det krävs kraftfulla åtgärder på detta område.

3.5 EESK anser att konsumenterna, om de är bättre informerade, kan spela en aktiv och avgörande roll i miljöomställningen och bidra till att målen i den gröna given uppnås. Det är mycket viktigt att se till att hållbarheten spelar en större roll i konsumenternas beslutsprocesser, så att den får effekt både vid köptillfället och senare (t.ex. att konsumenterna vid behov väljer reparation, om möjligt, snarare än att köpa nytt). Detta kommer att komplettera de nya krav på miljöinformation om produkter som härrör från initiativ såsom förordningen om ekodesign för hållbara produkter. Det kommer att säkerställa gemensamma regler för märkningar utöver befintlig lagstiftning, såsom förordningen om EU:s miljömärke, miljölednings- och miljörevisionsordningen (Emas) samt förordningarna om märkning av produkter från ekologiskt jordbruk, energimärkning och CE-märkning.

3.6 I artikel 1 i förslaget utesluts mycket sektorsspecifik lagstiftning från direktivets tillämpningsområde, om den berörda lagstiftningen innehåller egna krav på påståenden och märkningssystem. EESK föreslår att åtminstone samma nivå av skydd mot grönmålning ska återspeglas i den sektorsspecifika lagstiftningen. Detta bör åtminstone omfatta en likvärdig nivå på styrkande, framförande (styrkande handlingar) och kontroll (av tredje part). Dessutom finns det ett behov av att klargöra att enbart de påståenden som omfattas av de rättsakterna är uteslutna, och inte alla påståenden om de produkter som omfattas av den sektorsspecifika lagstiftningen. Om vissa påståenden inte omfattar specifika krav bör de omfattas av direktivet om miljöpåståenden. Till exempel utesluts i artikel 1 lagstiftning om förpackningar och förpackningsavfall, och den lagstiftningen omfattar endast påståenden om återvinningsbarhet och återvunnet innehåll. Detta bör innebära att andra påståenden (t.ex. om vissa förpackningars livscykeleffekter) bör omfattas av direktivet om miljöpåståenden.

3.7 EESK konstaterar att det finns en växande oro över spridningen av miljöpåståenden som grundar sig på kompensation genom användning av kompensationskrediter (”klimatneutral”, ”plastkompenserad” osv.), som av flera konsumentmyndigheter – och i flera domstolsärenden – har befunnits vara vetenskapligt felaktiga och alltid vilseledande för konsumenterna. EESK uppmanar därför kommissionen att fullt ut beakta dessa lärdomar och införa ett tydligt förbud mot påståenden som grundar sig på kompensation, utöver kraven på hur företagen ska informera om sina bidrag till hållbarhetsprojekt i stället för att åberopa kompensation. I synnerhet måste direktivet om miljöpåståenden vara helt anpassat till direktivet om mer konsumentmakt i den gröna omställningen.

3.8 EESK noterar beslutet att utesluta mikroföretag från vissa bestämmelser i lagstiftningen på grund av att förfarandena kräver att de företag som framför påståenden avsätter tid och resurser för att samla in nödvändig information och genomgå kontrollprocessen. EESK noterar att mikroföretag kan välja att delta, så att de kan dra nytta av fördelarna med intyg om överensstämmelse, om de beslutar att investera resurser i dessa genom att genomgå kontrollförfarandet. EESK noterar också bestämmelserna om stöd till små och medelstora företag i allmänhet vid tillämpningen av de krav som följer av lagstiftningen. EESK inser dock att det finns ett behov av att se till att inga företag anser att de får vilseleda konsumenterna. Kommittén stöder till fullo det faktum att möjligheten att välja att omfattas av direktivet om miljöpåståenden inte innebär att man kan välja att inte omfattas av direktivet om otillbörliga affärsmetoder. Kommissionen bör införa särskilda krav för att se till att mikroföretag på lämpligt sätt inkluderas i de kontroller som medlemsstaterna utför, eftersom de i praktiken inte är undantagna från den bredare lagstiftningen om otillbörliga affärsmetoder.

([10]) ACM, ”ACM: consumers find claims regarding carbon offset unclear” (läst i januari 2023), https://www.acm.nl/en/publications/acm-consumers-find-claims-regarding-carbon-offset-unclear.
Verbraucherzentrale NRW (september 2022), ”Klimaneutrale Produkte: 89 Prozent für klare Regeln und geprüftes Siegel”, https://www.verbraucherzentrale.nrw/pressemeldungen/presse-nrw/klimaneutrale-produkte-89-prozent-fuer-klare-regeln-und-gepruefte-siegel-77472.
ASA (oktober 2022), ”New research into understanding of environmental claims”, https://www.asa.org.uk/news/new-research-into-understanding-of-environmental-claims.html.
Kantar Public (2022), ”CO_2 offset claims – Consumer survey”, https://www.acm.nl/system/files/documents/acm-publishes-behavioral-research-into-co2-compensation-when-purchasing-airline-tickets.pdf.

3.9 EESK vill uppmuntra kommissionen att inleda arbetet med att anta gemensamma regler för att styrka påståenden, såsom föreslås i artikel 3, vilket öppnar dörren för kommissionen att utveckla och anta gemensamma metoder för att styrka specifika påståenden, på grundval av resultaten av den regelbundna övervakningen. EESK anser att kommissionen redan nu bör utarbeta en prioriteringslista över påståenden för vilka det behövs gemensamma regler, på grundval av den information som för närvarande finns tillgänglig, och börja utveckla gemensamma metoder utöver livscykelanalyser. Dessa behövs för att säkerställa ett harmoniserat genomförande i hela Europa, med tydliga regler för kontrollörerna om hur de ska bedöma den styrkande dokumentation som företagen tillhandahåller. Detta skulle förebygga risken att företag väljer att få sina påståenden kontrollerade i länder där de vet att de har större möjligheter att få sina påståenden certifierade. Det skulle också skapa rättslig klarhet för företagen och motverka asymmetri mellan, å ena sidan, de företag som kan utveckla interna metoder eller få tillgång till externa tjänster för att anpassa metoderna till sina marknadsföringsstrategier och, å andra sidan, de företag som inte har resurser för detta.

3.10 EESK noterar kommissionens beslut att inte införa metoder för produkters och organisationers miljöavtryck som krav för att styrka påståenden. I de fall där det är relevant skulle EESK dock vilja uppmuntra till att dessa metoder används på bästa sätt vid fastställandet av gemensamma metoder för styrkande. När det gäller artikel 3.1 c om kravet på att visa att vissa delar av påståendena är betydande ur ett livscykelperspektiv uppmanar EESK kommissionen att ytterligare specificera hur detta bör bedömas.

3.11 EESK rekommenderar starkt att kommissionen ytterligare specificerar kraven i artikel 5.4 avseende påståenden om en produkts eller en näringsidkares framtida miljöprestanda. För det första bör kraven vara helt anpassade till bestämmelserna i direktivet om mer konsumentmakt i den gröna omställningen. För det andra bör det i kraven anges att sådana påståenden endast kommer att godtas om de inte enbart grundar sig på kompensation och när de stöds av tydlig och begriplig kompletterande information från näringsidkaren, med tydliga, objektiva, vetenskapligt grundade och kontrollerbara åtaganden och mål, samt en genomförandeplan på näringsidkarnivå som omfattar genomförandeåtgärder och konkreta, kontrollerbara delmål som inte är beroende av kompensation och som är förenliga med fullgörandet av ett långsiktigt åtagande. Genomförandeplanen bör ha en tillräcklig budget och baseras enbart på befintlig ekonomiskt och tekniskt genomförbar teknik. Genomförandeplanen, liksom de framsteg som gjorts, bör offentliggöras och inkluderas i påståendet som kompletterande information, och regelbundna rapporter om detta bör läggas fram. Påståenden om framtida miljöprestanda bör också vara föremål för oberoende övervakning för att kontrollera påståendena och övervaka näringsidkarnas framsteg när det gäller deras åtaganden och mål, utöver certifieringsprocessen i artikel 10. Påståenden om framtida miljöprestanda bör endast tillåtas på näringsidkarnivå och inte på produktnivå; annars skulle de berörda miljöpåståendena kunna vilseleda konsumenterna.

3.12 EESK välkomnar förbudet i artikel 7 mot klassningar eller poängbedömningar på grundval av en aggregerad indikator för miljöpåverkan, såvida de inte införts genom EU-lagstiftning. Även om deras tydliga kommunikation är tilltalande för konsumenterna, leder bristen på tydlighet när det gäller de metoder som ligger till grund för poängbedömningar, och det ökande antalet olika poängbedömningar, till förvirring och missförstånd. EESK uppmanar kommissionen att klargöra vad som omfattas av detta förbud, och särskilt vad som betraktas som ”miljöpåverkan”. Det förutsätts till exempel att reparerbarhetsindex inte omfattas. Detta bör förtydligas ytterligare för att trygga rättslig säkerhet.

3.13 EESK välkomnar de åtgärder som föreslås i artikel 8 för att stoppa spridningen av påståenden och märkningar som införs. De kommer att ge konsumenterna större klarhet och se till att endast värdefull och tillförlitlig information förmedlas.

3.14 EESK välkomnar den vikt som fästs vid kontroll av efterlevnaden. Detaljerade krav på styrkande av påståenden utgör visserligen ett tydligt steg framåt, men ett av de största ihållande problem som konsumenterna möter är bristen på säkerställande av att bestämmelserna efterlevs, något som de borde kunna ta för givet. Kontrollsystemet har potential att minska antalet falska påståenden på marknaden, men detta kommer endast att lyckas om tillräckliga resurser anslås till marknadsövervakningsmyndigheternas arbete. EESK uppmanar kommissionen att undersöka alla tänkbara kanaler för att stödja de nationella myndigheterna och att uppmuntra medlemsstaterna att tillhandahålla de resurser som krävs för övervakningen. EESK välkomnar skyldigheten att rapportera om verkställighetsåtgärder.

3.15 EESK välkomnar också bestämmelserna i artikel 16 om tillgång till rättslig prövning för konsumenter och organisationer i det civila samhället. Att se till att konsumentorganisationer kan vidta rättsliga åtgärder mot vilseledande och ogrundade påståenden för att skydda konsumenternas kollektiva intressen är ett ändamålsenligt sätt att stödja tillsynen.

3.16 EESK välkomnar bestämmelserna i artikel 17 om de sanktioner som medlemsstaterna bör införa. Kommissionen bör beakta vissa exempel på god praxis på detta område.

3.17 EESK vill uppmuntra kommissionen att vidta alla nödvändiga åtgärder – bl.a. genom att involvera arbetsmarknadens parter i processen – för att skydda konsumenter och företag från grönmålning. EESK föreslår i synnerhet att det införs bestämmelser om regelbundna dubbelkontroller mellan dels de nationella myndigheterna, dels arbetsmarknadens parter och det civila samhället på nationell nivå. När det gäller åtgärder på EU-nivå välkomnar vi det kommittéförfarande som föreskrivs i artikel 19, och anser att EESK bör kunna delta i kommittén som den europeiska företrädaren för det civila samhället. Utöver detta kommittéförfarande måste berörda parter involveras på lämpligt sätt, särskilt i diskussionerna om gemensamma metoder för styrkande. EESK föreslår att man involverar deltagandebaserade forum, såsom samrådsforumet för ekodesign och Europeiska unionens miljömärkningsnämnd, eller inrättar en ny rundabordskonferens specifikt för denna lagstiftning.

Bryssel den 14 juni 2023.

Oliver RÖPKE
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs ordförande